

เทศน์เช้า วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเกิดมา ในตะวันออกนี้มี ๓ ฤดูนะ ฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน เวลาฤดูฝนมันชุ่มชื้น เวลาฤดูร้อนนี้อากาศร้อนมาก เวลาฤดูหนาว การภาวนานี้ภาวนาคือ ฤดูกาล เห็นไหม เวลามันร้อน จากข้างนอก ร้อนมาก เวลาร้อนมาก ถ้าจิตใจอึดอัดขัดข้อง มันจะมีความหงุดหงิดมาก แต่ถ้าจิตใจ มีปัญญานะ เราจะพิจารณาได้ว่าที่อากาศร้อนมันร้อนเพราะสิ่งใด

ถ้าใจเรารมเย็น อากาศจะร้อนนี้มันร้อนจากภายนอก แต่ถ้าจิตใจเราร้อนด้วยนะ ถ้าจิตใจ ร้อนด้วย เราต้องการสิ่งใด ถ้าจิตใจเราร้อนด้วย เราต้องการสติปัญญา ถ้าร้อนจากภายนอก เรา หลบเข้าที่ร่มมันก็หายร้อนได้ ถ้าเขาชำระล้างร่างกายของเขา เขาก็จะมีความร่มเย็นทางร่างกาย แต่ ถ้าทางจิตใจนะ เวลามันอึดอัดขัดข้อง มันมากกว่าความร้อนจากฤดูกาล ความร้อนจากฤดูกาล เรา หลบหลีกเลี่ยงได้ เรามีปัญญาแก้ไขได้ แต่ความร้อนจากใจ เวลาความร้อนจากใจมันกดดวงหัวใจนัก

ถ้ามันกดดวงหัวใจนัก นี่ครูบาอาจารย์เวลาไปฝึกฝนกับท่าน ท่านจะบอกให้มีสติปัญญา ต้องมีสติ พยายามรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ถ้ารู้ตัวตลอดเวลา อารมณ์ความรู้สึกมันไม่กดทับหัวใจ ถ้า อารมณ์ความรู้สึกมันกดทับหัวใจนะ เราจะมี ความอึดอัดขัดข้อง แล้วแก้ไขสิ่งใดไม่ได้หรอก แล้ว เราก็คิดของเราเองว่า เวลาเราทำบุญกุศลมา เรามีบุญกุศล ทำไมสิ่งนั้นไม่เจือจานเรา ไม่เจือจานเรา

มันเจือจานอยู่แล้ว บุญกุศลนี้เป็นอมิส สิ่งที่เป็นอมิส เห็นไหม คุณิ เวลาขาดตกบกพร่อง ข้างนอกเขาจุนเจือกันได้ แต่เวลากิเลสตัณหาความทะยานอยากมันล้นฝั่งๆ อะไรไปจุนเจือมันล่ะ ถ้ามีสติปัญญา ถ้าคนมีสติปัญญา เราจะมีสติปัญญาแก้ไข แก้ไขหัวใจ มันมีปัญญา มันแยกแยะใน ความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าเราแยกอารมณ์ความรู้สึกอันนั้นออกจากใจได้ ใจมันก็ปลอดโปร่ง ถ้า ใจมันปลอดโปร่ง มันก็ไม่หงุดหงิด ไม่มีสิ่งใดทับถมหัวใจ สิ่งที่ทับถมหัวใจ

นี่เวลาทำบุญกุศล ทาน ศีล ภาวนา เรื่องทำทานๆ เราก็ว่ามันแสนยากนะ การทำบุญกุศล เราหามา เราก็ทุกข์ยากอยู่แล้ว บางคนบอก เราทุกข์ยากอยู่แล้ว แล้วต้องเสียสละอีกทำไม การเสียสละนี่เราก็ฝึกหัดใจๆ ถ้ามันยึดมั่นถือมั่นของมัน เห็นไหม เราฝึกหัด การเสียสละวัตถุมันยังเสียสละได้ยาก

ทาน ศีล...ศีลคือความปกติของใจ เวลาภาวนาๆ ทุกคนเห็นว่าเราอยู่เฉยๆ นั่งภาวนา ใครจะทำได้ ทำได้ ของง่ายๆ เห็นไหม เราอาบน้ำหนึ่งต่างน้ำมา เราแบกหามาทุกอย่าง เราทำมาแล้วทั้งนั้นแหละ มานั่งเฉยๆ ทำไมทำไมไม่ได้ แต่เวลามานั่งเฉยๆ เข้า มันนั่งเป็นตุ๊กตา เวลาตุ๊กตานั่งอยู่ก็นั่งอยู่นั้นแหละ แต่ความรู้สึกนึกคิดมันไม่อยู่กับเราหรอก เพราะอะไร เพราะจิตใจมันไม่มีสติยับยั้งใจตัวนี้ได้ นะ มันจะควบคุมใจตัวเองไม่ได้หรอก

เราคิดของเราไปเรื่อยเปื่อยนะ เราคิดของเราไป เห็นไหม นี่สมบัติบ้า คิดถึงอนาคตเราจะได้อะไรนั้น เราทำอะไรประสบความสำเร็จสิ่งนั้น เวลาภาวนานะ “ของง่ายๆ ตอนนี้เป็นหนุ่ม เป็นสาว เราก็หาอยู่หากินของเราก่อน เราก็ใช้ชีวิตปกติประจำวันของเราก่อน เวลาเราแก่เราเฒ่า เราค่อยไปฝึกหัดภาวนาของเรา” ถ้าเราไปฝึกหัดภาวนาขึ้นมา นี่คิดว่าทำอะไรง่ายๆ ใจ

เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะ ท่านจะให้มันสติ จะลูกจะเดินต้องให้มีสติพร้อม ความพร้อมนี้มันตื่นตัวอยู่ คนเรามันหลับไหลอยู่นะ เราจะบอกเขาขนาดไหนเขาก็ไม่เชื่อฟังเราหรอก แต่ถ้าคนตื่นตัวอยู่ ใจ ถ้าเรายังไม่ทุกข์ไม่ยาก เราก็ว่าสิ่งนั้นยังไม่จำเป็น สิ่งนั้นยังไม่จำเป็น แต่ถ้ามันทุกข์ มันยากขึ้นมา มันมีความจำเป็นของมันทั้งนั้นแหละ ถ้ามีความจำเป็นขึ้นมา ถ้าใครช่วยเหลือเจือจานเรา สิ่งนั้นมันจะฝักใฝ่ใจมาก แต่เรามีแต่ความอุดมสมบูรณ์ ใครจะมาให้สิ่งใดเรา มันก็ไม่ฝักใฝ่ใจเราหรอก แต่ถ้าเราทุกข์เรายากอยู่นะ ใครมาช่วยเหลือเจือจานเรานะ สิ่งนั้นมันจะฝักใฝ่ใจเรา

ทั้งๆ ที่ว่าเครื่องหมายของคนดี กตัญญูกตเวทินี้เป็นเครื่องหมายของคนดีนะ คนดีต้องมีความกตัญญูกตเวทิต แต่ถ้าวเวลาเราทุกข์เรายาก มันบีบคั้นหัวใจ ถ้าใครมาเปิดช่องทางให้ๆ สิ่งนั้นจะฝักใฝ่ใจมาก

ฉะนั้น เวลาใครที่ประพฤติปฏิบัติไปแล้ว เวลาผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จะชาวซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สิ่งนี้มันลึกลับซับซ้อน จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ

สอนใครได้หนอ เพราะเขาไม่เชื่อของเขา ถ้าเขาเชื่อ เขาก็เชื่อด้วยความเป็นสัตย์ ความจำ
ได้หมายรู้ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ศีล สมาธิ
ปัญญา ถ้าเกิดปัญญาจริงๆ ขึ้นมา มันถอดมันถอนสิ่งนี้ ถ้ามันถอดมันถอนสิ่งนี้ จิตใจมันก็ไม่เร่า
ร้อน เห็นใหม่ ถ้าจิตใจไม่เร่าร้อน มันไม่เร่าร้อนเพราะเหตุใดละ ถ้าจิตใจมันไม่เร่าร้อน มันต้องมี
เหตุมีผลของมันสิ แต่ถ้ามันเป็นสัตย์ เห็นใหม่ สัตย์นี้เราจำได้หมายรู้ของครูบาอาจารย์มา
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาธรรมมาๆ เราก็เข้าใจได้ เข้าใจสิ่งนั้น ใครจะมาเข้าใจ
ไม่ได้ มันเข้าใจได้ เข้าใจได้แล้วจินตนาการตรรกะได้ด้วย นี่โลกียปัญญา ปัญญาของโลกได้แก่นี้
เอง ปัญญาของโลก เห็นใหม่

มันถึงเวลาเราประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าปัญญาของธรรม ภาวนามยปัญญา ถ้า
จิตมันไม่สงบ มันจะเอาอะไรเกิดสิ่งใดขึ้นมา จิตไม่สงบมันก็น่าเสียดใจแหละ จิตไม่สงบ เราตริ
ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเราก็ศึกษาอย่างนี้แหละ ถ้าศึกษาแล้วมันก็เห็นจริงเห็นจังได้ เข้าใจได้ เข้าใจได้ เข้าใจ เห็นใหม่

เราอยู่ทางโลกนะ เราทำธุรกิจการค้า เราไม่มีเงินมีทอง แต่เรามีโครงการของเรา เราไปกู้ยืม
ใครก็ได้ ถ้าโครงการนั้นเขาเห็นว่ามันประสบความสำเร็จ ใครๆ ก็ให้กู้ยืมทั้งนั้นแหละ นี่ก็
เหมือนกัน เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเรามันไม่มี ของเรามันไม่
มี... ไปกู้ยืมมาๆ ทางโลกเขาให้ยืมมา เขาต้องเสียดอกเบี้ยของเขา เขาต้องมีผลตอบแทนของเขา

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พูดกับพระอานนท์ “อานนท์ ไม่มีกำมือในเรา เราไม่เคยกำสิ่งใดไว้เลย เราแบหมดเลย ใครจะรู้ได้
หรือรู้ไม่ได้ต่างหากละ”

นี่เราศึกษาของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราศึกษาแล้วเป็นความจริงของเราขึ้นมา เห็นใหม่ นี่เป็น
ความจริงขึ้นมา มันเกิดภาวนามยปัญญา จะเกิดความจริงขึ้นมา นี่เวลาปฏิบัตินะ เวลาหลวงตาท่าน
ศึกษาของท่านมา ท่านเป็นถึงมหานะ เวลาจะปฏิบัติขึ้นมา จิตได้สำนึกนะ “นิพพานมันจะมีจริง
หรือ ปฏิบัติไปไม่สูญเปล่าหรือ” นี่มันไม่สูญเปล่านะ ท่านถึงบอกว่า “ถ้ามีบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะ
เป็นคนชี้ทางให้เรา ยืนยันกับเราได้ว่ามรรคผลมี เราจะฝากชีวิตกับบุคคลคนนั้นเลย”

เวลาท่านไปหาหลวงปู่มั่น ไปหาหลวงปู่มั่นนะ เพราะว่าศึกษามาเราก็รู้ได้ นี่เราก็รู้ได้
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็เข้าใจได้ แต่จิตได้สำนึกมันก็สงสัย เพราะคนมี

กิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันสงสัยไปทั้งนั้นแหละ ทีนี้มันสงสัย เวลาปฏิบัติขึ้นมา คิด สมาธิ ปัญญา ถ้าทำความสงบของใจไม่ได้ ปัญญามันเกิดขึ้นมาได้ มันไม่เกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา

นี่เวลาใจเราร้อนๆ เราว่าใจเราร้อน เรามีปัญญาของเรา เราแก้ไขของเราแล้วมันมีความสุข ความร่มเย็นของมัน นี้อย่างนี้มันจะอยู่กับเราตลอดไป มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นตรรกะ มันเป็นการศึกษา มันเป็นสุขุมยปัญญา แต่ถ้าความสงบของใจเข้ามาละ เวลาไปรู้ไปเห็นสิ่งใดขึ้นมา มันลึกลับซับซ้อนกว่านั้น มันลึกลับซับซ้อนกว่านั้น เพราะถ้ามันเกิดปัญญานี้มันเป็นปัญญาของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว แต่ถ้าจิตใจเราสงบ มันเกิดปัญญาขึ้นมามันเป็นปัจจุบันเดี่ยวนั้น

กาลเวลา เห็นไหม อกาลโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา...ไม่มีกาล ไม่มีเวลา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว ๒,๐๐๐ กว่าปี นั่นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาจิตใจเราสงบขึ้นมา ถ้าเกิดเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริง พิจารณาไป พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า นี่เวไนยสัตว์ เวไนยสัตว์คือว่า หมั่นคราดหมั่นไถ ทำแล้วทำเล่า มันจะปล่อยวางขนาดไหนเราก็ทำซ้ำของเรา ซ้ำของเรา เพราะมันยังไม่ถึงที่สุด ถ้ามันถึงที่สุด นี่ถึงที่สุดคืออะไร

สุขุมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เริ่มต้นก็เกิดจากสุขุมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษามา ปัญญาจากการคาดหมายมา ศึกษามาแล้วปฏิบัติไป จิตมันมีความสุขเป็นสุขขึ้นมา มันก็เกิดจินตนาการของมัน นี่สุขุมยปัญญาก็เกิดเป็นจินตมยปัญญา ถ้าเกิดจินตมยปัญญา สิ่งที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น เวลาเราอยู่ทางโลก เราก็ศึกษาเรื่องโลก ศึกษาเรื่องวิชาชีพ ศึกษาต่างๆ มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นปัญญา ถ้าเป็นจิตวิทยา เขาก็ว่าเขารู้เท่าทันคน เห็นไหม นี่สุขุมยปัญญา ศึกษาขนาดไหน มันก็เป็นสุขุมยปัญญา

เรารู้ขนาดไหนมันก็รู้ด้วยวิชาชีพ รู้ด้วยขั้น รู้ด้วยสามัญสำนึก แต่จิตของมัน พลังงานตัวนั้นมันก็อยู่เป็นตอของจิตอยู่อย่างนั้น ภาวสวะ ภพมันก็อยู่ที่จิตได้สำนึกอยู่อย่างนั้น เวลาปฏิบัติไป เห็นไหม สุขุมยปัญญา เราใช้สุขุมยปัญญา ปัญญาของโลกๆ ถ้ามันสงบเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่เวลาจิตสงบ มันมีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา มันเกิดจินตนาการ ถ้าจินตนาการ มันจินตนาการ มันมหัศจรรย์มาก มันมหัศจรรย์มาก สุขุมยปัญญา ถ้าหมั่นปฏิบัติไป หมั่นฝึกหัดของ

มันไป มันจะเป็นจินตมยปัญญา แล้วคนไม่เคยรู้เคยเห็นมันก็ตื่นตื่น มันก็มีหัจจรรยณะ พอหัจจรรยณะ เห็นใหม่ นี่วุฒิภาวะของจิต ถ้าจิตไม่มีหลักมีเกณฑ์ พอปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้น มันมีความมัจจรรยณะ นี่มัจจรรยณะ

แม้แต่ทางโลก คุณสิ เวล่านักวิทยาศาสตร์เขาทดลองสิ่งใด เวลาเขารู้สิ่งใดขึ้นมา มันยังเป็นความมัจจรรยณะ เขาทำทางวิชาการไว้เพื่อให้คนศึกษา เพื่อให้คนต่อยอดกันขึ้นไป นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าสิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นทฤษฎี สิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นไปแล้ว แล้วพอมันมาถึงปัจจุบันนี้ มันส่งต่อกันมา แต่ถ้าเรายังไม่รู้เท่า เวลาเวียนตายเวียนเกิดเราเกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วเราปฏิบัติมาไม่ถึงจุดนี้ มันก็เวียนตายเวียนเกิดไปเพราะมันไม่ได้ชำระต้นตอ จิตใจมันยังมีสิ่งใดฝังอยู่ในหัวใจ ถ้ามันพิจารณาซ้ำพิจารณาซากขึ้นไป ถ้าเรามีสติปัญญา

จากสุตมยปัญญาเป็นจินตมยปัญญา จินตนาการ ความรู้ความเห็น จินตนาการ ทั้งๆ ที่เราจินตนาการ เราดูเราเห็นของเรา ถ้ามันปล่อยวางมันก็มีหัจจรรยณะ มัจจรรยณะขนาดไหน มัจจรรยณะความดีที่ติดกันนี้ยังมีอยู่ ซ้ำไปๆ ปฏิบัติไป จากจินตมยปัญญามันก็เกิดภาวนามยปัญญา เกิดภาวนามยปัญญา

เขาบอกว่า “เวลาใช้มรรคญาณ นี่คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ เวลารวมแล้วจะเป็นหนึ่งเดียว รวมแล้วจะเป็นหนึ่งเดียว รวมต่างๆ”...มันจะเป็นอย่างไร เราจะปฏิบัติของเราไป เวลาถ้ามันมีขณิมาปฏิบัติ มันปล่อยขึ้นมาขนาดไหน แต่กิเลสของคนมันไม่เหมือนกัน กิเลสของคนมันหยาบละเอียดแตกต่างกัน ความหยาบละเอียดแตกต่างกันมันต้องมีเหตุมีผลแตกต่างกัน

มีเหตุมีผลแตกต่างกันหมายถึงว่า มันติดข้องอย่างไร ติดข้องที่ไหน ติดข้องเพราะเหตุใด ติดข้องเพราะเรายึดเอง หรือติดข้องเพราะว่าเราทำไม่ถึงการณ์ ติดข้องเพราะสิ่งใด นี่มันซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันปล่อยเพราะเหตุนี้ มันปล่อยเพราะเหตุนี้ นี่ตทั้งคปทาน มันปล่อยแล้วปล่อยเล่า ปล่อยแล้วปล่อยเล่า ซ้ำซากเข้าไป พิจารณาซ้ำๆๆ ไปถึงที่สุด เวลามันขาด นี่เวลามันขาด นี่ภาวนามยปัญญา เห็นใหม่ ภาวนามยปัญญา มันสมดุลงของมัน แล้วมีหนเดียว หนเดียวเพราะอะไร หนเดียวเพราะกิเลสมันอันนี้ไซ้ใหม่ มันพาเวียนตายเวียนเกิดมาก็ภพก็ชาติแล้วละ สิ่งที่ดินเหตุมันมี เวลาทำลายดินเหตุไปแล้วมันจะมีก็หนละ

ถ้ามันยังซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างนั้น เพราะมันไม่ถึงที่ต้นเหตุมัน มันก็เป็นตทั้งหมด มันก็ปล่อยวางชั่วคราวใช้ไหม นั่นแหละ ภาวนามยปัญญามันก็ยังไม่สมควร มันเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง แต่เราก็ฝึกหัดของเรา ฝึกหัดของเรา เรามีความชำนาญของเรา ฝึกหัดของเราบ่อยครั้งเข้าๆ เวลามันสมุจเฉทปาน เวลามันมรรคสามัคคี นั่นละมรรคสามัคคี มรรครวมตัว รวมตัวอย่างไร เวลาสัมปยุตเข้าไป วิปยุตคลายตัวออกมาแล้วมันเหลือสิ่งใด อะไรมันเหลืออยู่ อะไรมันเป็นเครื่องยืนยัน อะไรเป็นการยืนยันกับใจของเรา

ความรุ่มร้อนของใจมันจะมีของมันไปเรื่อยๆ นี่เวลาสมุจเฉทปานมันขาดไปแล้วเป็นโศคาบัน เป็นสภิกทาคามี เป็นอนาคามี มันก็ยังเศร้า ยังหงา ยังหงอย อาลัยอาวรณ์ นี่กิเลสตัวสุดท้ายคือการอาลัยอาวรณ์ มันชำระล้างสะสางขึ้นมาสะอาดเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ตั้งแต่ทฤษฎีความเห็นผิด ตั้งแต่อุปาทาน ตั้งแต่กามราคะ เวลามันปล่อยขึ้นมาแล้วมันเป็นตัวของมันเอง มันยังเศร้า มันยังหงา มันยังหงอยของมัน นี่ความอาลัยอาวรณ์ แล้วจะทำสิ่งใด จะแก้ไขอย่างไร

ถ้าจะแก้ไขอย่างไร เห็นไหม นี่มันเป็นมรรคญาณ มันละเอียดลึกซึ้งเข้าไป จนถึงที่สุด ถ้ามันไปถอดถอนอันนั้นแล้ว สิ่งที่ว่ามันเศร้า มันหงา มันหงอย สิ่งที่ว่ามันอาลัยอาวรณ์ มันถอนรากแก้วของอวิชชา จากภวสวะจากภพอันนั้น มันเป็นธรรมชาติเพราะมันไม่มีอนุสัยอันเนื่องมาจากจิตอันนั้นอีกแล้ว นี่ถ้ามันยังมีอนุสัย พลังงานมันสว่างไสว มันก็เศร้าหมองของมัน สันตติมันเกิดดับๆ คูตี พลังงานเราใช้แล้วก็หมดไป แต่ชาตुरूนี้มันไม่มีหมด ชาตुरूเป็นชาตुरूที่มีชีวิต มันสืบเนื่องตลอดเวลา แล้วไปถึงที่สุดแล้วไปถอนรากแก้วของมัน แล้วมันจะสืบเนื่องอย่างไร มันจะอยู่ของมันอย่างไร นี่มันเป็นความจริง ความจริงนี้ธรรมชาติมันเป็นแบบใด

ความเร่าร้อนในใจนี้เร่าร้อนแบบโลกๆ เร่าร้อนแบบนักปฏิบัติ อยากได้มรรคได้ผล ปฏิบัติแล้วมันไม่ได้สมความปรารถนา มันมีความขัดข้องหมองใจไปตลอด เวลาจิตมันสงบ มันว่างไปหมดแล้ว ว่างแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม พอมันว่าง มันเสื่อม มันก็ทุกข์ มันก็วิตกกังวล เวลามันพิจารณาภาวนา มันปล่อย ปล่อยไปแล้วมันก็มีอารมณ์เร่ริงของมัน พอเดี๋ยวมันเริ่มแสดงตัวออกมา งบไปหมด เห็นไหม นี่ความทุกข์ ความเร่าร้อนในใจมันมีตลอดของมันไปต่อเนื่องๆ ขึ้นไป

เวลาขณะมันจุดไม่คิด ขณะเปี่ยกจุดอย่างไรก็ไม่คิด แต่ถ้ามันคิดแล้วมันเผาไหม้ของมันไป ถึงที่สุด มันเผาจนกว่าขณะนั้นจะหมดไปจากใจ การภาวนา เห็นไหม คูตี โศคาบัน สภิกทาคามี อนาคามี ถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันจะเผาไหม้เข้าไปอย่างไร มันสืบต่อเข้าไปอย่างไร

เวลามีครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้แนะอย่างนั้น เราถึงหาผู้รู้จริงคอยชี้แนะบอกเรา ถ้าไม่มีผู้ชี้แนะบอกเราเนะ เราปฏิบัติไป มันมหัศจรรย์จริงๆ ของไม่เคยรู้เคยเห็น ใครรู้ใครเห็นมันก็เป็นเรื่องมหัศจรรย์แน่นอนอยู่แล้ว พอมหัศจรรย์ เห็นใหม่ วุฒิภาวะของเรา ไปตื่นตื่นไปดีใจอย่างนั้น เดียวมันก็เสื่อม มันขยับแล้วมันก็เสื่อม แต่ถ้ามันรักษาสถานะนั้นไว้ แล้วใช้ปัญญาของเราไป มันจะต่อเนื่อง มันจะเข้มแข็ง มันจะแก่กล้าของมัน นี่มรรคมันจะมั่นคงของมัน พิจารณาซ้ำพิจารณา ซากเข้าไป ถึงที่สุด

คำว่า “พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก” อะไรเป็นเป้าหมายล่ะ? เป้าหมายของมันคือสมุจเฉทปหานใจ ถ้ามันไม่สมุจเฉทปหาน เวลากิเลสขาด ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอก “ตั้งแขนขาด” เวลาเราตัดแขนเราขาด ตัดแขนเราไปนี่เรารู้ตัวใหม่ แต่เวลาผู้ที่ปฏิบัติไป “ว่างๆ ว่างๆ” ไม่มีเหตุไม่มีผล เราทำธุรกิจการค้า เราส่งของไปแล้วเขาไม่จ่ายเงินเรา เราบอกว่าเรากำไรเหลือเพื่อเลยหรือ เราเก็บสตางค์ไม่ได้แม้แต่สลึงเดียว มีแต่ขาดทุนทั้งนั้นแหละ เราส่งของไปที่ใด เขาว่างบิลมา เขาจ่ายเงินมา เออ! เก็บเงินแล้วนั้น ถึงจะถึงที่สุด

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณาไปแล้ว ถึงที่สุดแล้วมันจะเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าถึงที่สุดแล้ว ความเร่าร้อนของใจมันจบสิ้นกัน ถ้ามันมีความเร่าร้อนอยู่ มีพลังงานอยู่ใน เมื่อมีพลังงานมันก็ต้องมีความร้อนอยู่แล้วเป็นธรรมดา ถ้ามีวิชาอยู่ อยู่ในพลังงานของจิต ชาติรู้ นี้มีวิชาอยู่ก็เป็นเรื่องธรรมดา นี่ธรรมดา แต่เรามีสติปัญญา เราแก้ไขของเรา

ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงของมันไป เราหลบเราหลีกเลี่ยงได้เนะ แต่ใจของเรา ใครจะหลบหลีกเลี่ยง มัน มันอยู่กับเราอย่างนี้ ใครจะหลบหลีกเลี่ยงมัน ธรรมะเท่านั้นที่จะมารักษาดูแล ดูแลใจของเราให้ใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธนะ นี่พุทธศาสนา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมอันนี้ใครค้นคว้า ใครค้นคว้ามานใจขนาดไหน ใครได้มากน้อยขนาดไหน คนนั้นจะได้สมบัติติดหัวใจนั้นไป เอวัง